

ΤΟΜΕΙΣ ΑΓΩΓΗΣ ΣΤΗΝ ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΕΦ 7^ο

- Μετά την ολοκλήρωση του κεφαλαίου οι μαθητές να είναι ικανοί :
  - ✓ Να κατανοήσουν τη συμβολή της αγωγής σε κάθε τομέα ανάπτυξης του παιδιού,
  - ✓ Να προσδιορίσουν τους κατάλληλους στόχους σε κάθε τομέα ανάπτυξης,
  - ✓ Να επιλέγουν τις κατάλληλες δραστηριότητες για τον κάθε τομέα αγωγής.

ΤΟΜΕΙΣ ΑΓΩΓΗΣ ΣΤΗΝ ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΕΦ 7^ο

- Η προσχολική αγωγή χωρίζεται σε τομείς που σκοπό έχουν την ολόπλευρη ανάπτυξη και διαμόρφωση του παιδιού σαν μέλος της κοινωνίας.
- **Οι τομείς είναι :**
  - ✓ **Ο ψυχοκινητικός**
  - ✓ **Ο αισθητηριακός**
  - ✓ **Ο νοητικός**
  - ✓ **Ο κοινωνικό- συναισθηματικός**
  - ✓ **Ο ηθικός- θρησκευτικός**

ΨΥΧΟΚΙΝΗΤΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ

- Με τον όρο ψυχοκινητική αγωγή αναφερόμαστε στον πρωταρχικό ρόλο της σκόπιμης κινητικής συμπεριφοράς του σώματος του παιδιού που οδηγεί στην εξέλιξη του, η οποία προκαλείται, οργανώνεται και ελέγχεται από ψυχικούς μηχανισμούς (συναίσθημα), καλλιεργώντας την αρμονική και πλήρη ανάπτυξη του παιδιού.
- Η ψυχοκινητική αγωγή έχει σκοπό να βοηθήσει το νήπιο :
  - ✓ Να ανακαλύψει και να οργανώσει τη γνώση του σωματικού του σχήματος,
  - ✓ Να κατανοήσει τις βασικές έννοιες του χώρου και του χρόνου,
  - ✓ Να αναπτύξει σχέσεις με το περιβάλλον με τη βοήθεια ψυχοκινητικών ασκήσεων,
  - ✓ Να αναπτύξει την αυθόρμητη έκφραση του.

ΨΥΧΟΚΙΝΗΤΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ

- Η ψυχοκινητικότητα περιλαμβάνει δραστηριότητες για τη βελτίωση της ευλυγισίας , της ευκινησίας , και της ισορροπίας , με αποτέλεσμα να βοηθήσει το παιδί στη γνώση του σώματος του, στον έλεγχο της κίνησης του, στην καλύτερη σωματική του έκφραση.
- Στην ψυχοκινητική αγωγή οι δραστηριότητες ταξινομούνται σύμφωνα με την ηλικία ή το επίπεδο του παιδιού.
- Στόχοι είναι ακόμα η αυτοκυριαρχία και η αυτοπεποίθηση που καλείται να αποκτήσει το παιδί.
- Όταν η ψυχοκινητική ανάπτυξη του παιδιού εξελίσσεται ομαλά , προσφέρει σε αυτό εύκολη και ισορροπημένη επαφή με τους άλλους ανθρώπους γύρω του.
- Η ψυχοκινητικότητα βοηθάει τα παιδιά να ζουν σε ομάδες.
- **Τα θεμελιώδη στοιχεία που πάνω τους στηρίζεται η έννοια της ψυχοκινητικότητας είναι:**
  - ✓ Το σωματικό σχήμα,
  - ✓ Η αμφιπλευρικότητα,
  - ✓ Η αδρή και λεπτή κινητικότητα,
  - ✓ Ο χώρος,
  - ✓ Ο χρόνος,
  - ✓ Ο ρυθμός

ΨΥΧΟΚΙΝΗΤΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ

Σωματικό σχήμα

- Κατανόηση και οργάνωση του χώρου και του χρόνου
- Απόκτηση αρμονίας και συντονισμό κινήσεων
- Απόκτηση αυτοελέγχου και αυτοπεποίθησης
- Απόκτηση εκτίμησης των αποτελεσμάτων των πράξεων του

Αμφιπλευρικοτητα

- Να μάθει το διαχωρισμό των δυο πλευρών
- Να μάθει την έννοια του δεξί και του αριστερό
- Να καταλάβει την πλευρά του που υπερισχύει και να πετύχει την ισορροπία και των δυο

Λεπτή και αδρή κινητικότητα

- Εξάσκηση σε λεπτούς χειρισμούς όπως πιάσιμο και συγκράτηση αντικειμένων, άσκηση παλάμης και δακτύλων.
- Ενδυνάμωση μυών.
- Συντονισμό χεριών.
- Ταυτόχρονη άσκηση και των δυο μελών, πόδια, χέρια

ΨΥΧΟΚΙΝΗΤΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ

Προσανατολισμός χώρου

- Αλλάζω θέσεις σύμφωνα με τις ανάγκες μου
- Αντιλαμβάνομαι έννοιες όπως μπροστά, πίσω, πάνω, κάτω
- Προσανατολίζομαι

Αντίληψη χρόνου

- Καθημερινή χρήση χρονικών εννοιών πχ πίνακες αναφοράς με ήμερες, εποχές, μήνες κα
- Βασικές έννοιες όπως σήμερα, αύριο, χθες, πρωί, βράδυ
- Καθημερινά επαναλαμβανόμενα γεγονότα πχ διάλλειμα, φαγητό

Αντίληψη ρυθμού

- Έννοιες όπως σειρά, διαδοχή, διάρκεια, επανάληψη, διαδοχή
- Αναγνώριση ρυθμού και δημιουργία
- Απόκτηση βασικών εννοιών μουσικής

ΑΙΣΘΗΤΗΡΙΑΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ

- Το παιδί επικοινωνεί με το περιβάλλον , έμψυχο και άψυχο, χρησιμοποιώντας βασικές λειτουργίες του οργανισμού του που εκφράζονται με τις αισθήσεις του .
- Ο αισθητηριακός τομέας θεωρείται η βάση της πνευματικής και ψυχικής ανάπτυξης και ισορροπίας του παιδιού.
- Η εξάσκηση των αισθήσεων γίνεται πάντα με τη μορφή παιχνιδιού.
- **Έτσι λοιπόν αρχίζει πάντα με ασκήσεις – παιχνίδια που μπορεί να δώσουν στο παιδί ερεθίσματα:**
  - ✓ Για τη διάκριση των χρωμάτων και την ονομασία τους,
  - ✓ Για την ένταση και την ποιότητα των δικών του αισθημάτων, όπως κρύο, ζεστό, σκληρό , μαλακό,
  - ✓ Για να διακρίνει τη διαβάθμιση και διαφορετικότητα μεταξύ των αντικειμένων, όπως βάρος, τονικότητα,
  - ✓ Για τη παρουσίαση της έννοιας της σύγκρισης όπως κοντό, χοντρό, φαρδύ,
  - ✓ Για τη διάκριση της σύστασης της ύλης, όπως αντικείμενα που διαλύονται, που καίγονται, που σκίζονται
  - ✓ Για την οσμή, τη γεύση και τον ήχο.

ΝΟΗΤΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ

- Ο ρόλος της προσχολικής αγωγής είναι ιδιαίτερα σημαντικός για τη νοητική ανάπτυξη του παιδιού, τη διεύρυνση, δηλ, των γνώσεων του και την αναβάθμιση του τρόπου σκέψης του.
- Το παιδί καταφέρνει να πολλαπλασιάσει τις γνώσεις του μέσα από τις κινητικές πράξεις ενέργειες , τις όποιες όμως οργανώνει με τη βοήθεια των νοητικών πράξεων και τη συμβολική λειτουργία .
- **Το παιδί μέσα στο χώρο του βρεφονηπιακού σταθμού μαθαίνει:**
  - ✓ Να είναι περίεργο και δραστήριο,
  - ✓ Να διερευνά πραγματικές καταστάσεις , ανάλογα με το επίπεδο ανάπτυξης του,
  - ✓ Να εμπλουτίζει τις εμπειρίες του από το φυσικό και κοινωνικό περιβάλλον και να τις οργανώνει με τη βοήθεια της συμβολικής λειτουργίας , ανάλογα με το βαθμό ωριμότητας του.

ΝΟΗΤΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ

- Το παιδί ερμηνεύει τις καταστάσεις στις οποίες εμπλέκεται με βάση το εγώ του, είναι δηλ εγωκεντρικό.
- Κάτι τέτοιο βέβαια δεν συμβαίνει επειδή τα παιδιά είναι ατομιστές και δεν επιθυμούν να λάβουν υπόψη τους τις επιθυμίες των άλλων , άλλα δείχνει ότι δεν είναι ακόμα ικανά να συνεργάζονται και η λογική τους δεν τους επιτρέπει να συνδυάζουν διαφορετικές απόψεις (Piaget, 1967).
- Ο εγωκεντρισμός αποτελεί εμπόδιο για την αντικειμενική αντιμετώπιση των καταστάσεων τις όποιες καλείται να αντιμετωπίσει.
- Χαρακτηριστικό της σκέψης στην παιδική ηλικία είναι το γεγονός ότι τα παιδιά αντιλαμβάνονται τα ερεθίσματα από το περιβάλλον τους , προσέχοντας μόνο το τελικό αποτέλεσμα.

ΝΟΗΤΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ

- Στη νοητική ανάπτυξη σημαντικό ρόλο παίζει και η γλώσσά. Με τη χρήση της γλώσσας μπορούν να εκφράζουν προφορικά τις ιδέες ή τις σκέψεις που τους προκαλούν διάφορες καταστάσεις , και με τον τρόπο αυτό να επικοινωνούν καλύτερα με τους άλλους.
- **Η γλώσσα είναι καθοριστικός παράγοντας για να επιτευχθούν οι στόχοι της νοητικής ανάπτυξης που είναι:**
  - ✓ Να γνωρίσουν τα αντικείμενα του περιβάλλοντος του ως προς το χρώμα, το σχήμα, το μέγεθος, την οσμή κα
  - ✓ Να γνωρίσουν την κοινωνική σημασία τους, την κατασκευή τους και τη χρησιμότητα τους,
  - ✓ Να έρθουν σε επαφή με το φυσικό περιβάλλον, να μάθουν να τα ομαδοποιούν, να τα ταξινομούν, και να τα αντιστοιχίζουν με τη βοήθεια της γλώσσας,
  - ✓ Να επισημάνουν λογομαθηματικές σχέσεις , με στόχο να βρουν ομοιότητες , διαφορές και χωροχρονικές σχέσεις ανάμεσα σε αντικείμενα, καταστάσεις , να μάθουν να τα ομαδοποιούν , να τα ταξινομούν, να τα αντιστοιχίζουν με τη βοήθεια της γλώσσας.

Κοινωνικό- συναισθηματικός- ηθικός -θρησκευτικός τομέας

- Πρωταρχικός ρόλος της προσχολικής αγωγής είναι η προσπάθεια για την κοινωνική ένταξη του παιδιού.
- Για την επίτευξη της κοινωνικής του ένταξης, η αγωγή επιδιώκει να επιτύχει τη συνάντηση, την επικοινωνία, τη συνεργασία του παιδιού με τον άλλον, δηλ τους κοινωνικούς κανόνες συμπεριφοράς.
- Η κοινωνική αγωγή αποτελεί το κέντρο γύρω από το οποίο περιστρέφονται όλες οι δραστηριότητες του παιδιού.
- Η κοινωνική γνώση βασίζεται κυρίως σε πληροφορίες και ερεθίσματα που δέχονται τα παιδιά κυρίως από τον κόσμο των ενηλίκων.
- Η είσοδος του παιδιού στον ΒΝΣ μπορεί να χαρακτηριστεί ως η πρώτη επαφή του με την κοινωνική ζωή. Η ένταξη αυτή πρέπει να γίνει ομαλά και προοδευτικά για να μάθει το παιδί να λειτουργεί ως υπεύθυνο και ισότιμο μέλος της
- Αρχικά αυτό επιτυγχάνεται με τη γνωριμία των παιδιών μεταξύ τους.
- Στη συνέχεια με τη βοήθεια συγκεκριμένων δραστηριοτήτων επιδιώκεται η δημιουργία στενών σχέσεων μεταξύ τους, η ανάπτυξη πνεύματος συνεργασίας, η αλληλοκατανόηση, η υπευθυνότητα.

Κοινωνικό- συναισθηματικός- ηθικός -θρησκευτικός τομέας

- Μια ζεστή και ήρεμη ατμόσφαιρα τοποθετεί τις βάσεις για ισορροπημένη συναισθηματική ανάπτυξη, η οποία βοηθάει το παιδί να καταλάβει τον εαυτό του, τον κόσμο που το περιβάλλει καθώς και να αναπτύξει διαπροσωπικές σχέσεις.
- Σύμφωνα με τον Froebel τα παιδιά πρέπει να ενθαρρύνονται να εκφράζουν τα συναισθήματά τους.
- Μερικά χρόνια αργότερα ο Dewey επισημαίνει ότι η συναισθηματική ανάπτυξη αποτελεί βασικό συστατικό της δημοκρατικής ζωής και γενικότερα της ζωής.
- Ακόμη η ψυχαναλυτική θεωρία έδωσε το ερέθισμα στους παιδαγωγούς να ενθαρρύνουν τα παιδιά να εκφράζουν ελεύθερα τα συναισθήματά τους.

Κοινωνικό- συναισθηματικός- ηθικός -θρησκευτικός τομέας

- Για να μπορέσει κάθε παιδί να αναπτύξει το δικό του πλαίσιο , σύμφωνα με το οποίο θα συμπεριφέρεται , πρέπει να τεθούν από τον παιδαγωγό, οι παρακάτω στόχοι:
  - ✓ Η ασφάλεια που αναπτύσσεται μέσα από τη σχέση του με τους μεγάλους, η οποία στηρίζεται στη συζήτηση , τον αλληλοσεβασμό, την συνεργασία ή την αντίθεση.
  - ✓ Ο σεβασμός, που πρέπει να υπάρχει για τα αισθήματα και τα δικαιώματα των άλλων συμμαθητών του,
  - ✓ Ο συνδυασμός διαφορετικών απόψεων, που οδηγούν στη συνεργασία με τους άλλους,
  - ✓ Η απόκτηση ικανότητας στη λήψη αποφάσεων, που εξασφαλίζει αυτοπεποίθηση στη διαχείριση προβλημάτων , δημιουργικότητα και ανεξαρτησία.

Κοινωνικό- συναισθηματικός- ηθικός -θρησκευτικός τομέας

- Κάθε παιδί παρουσιάζει ξεχωριστές προσωπικές ανάγκες, που πρέπει να καλύπτονται συναισθηματικά, για να μπορέσει να ενταχτεί ομαλά στην ομάδα και να αναπτύξει σχέσεις φιλίας με τα άλλα παιδιά.
- Η ψυχοκινητικότητα παίζει αποφασιστικό ρόλο και στη συναισθηματική κατάσταση του παιδιού. Μερικές φορές το άγχος, η νευρικότητα μπορεί να οφείλονται σε διαταραγμένη ψυχοκινητική ανάπτυξη. Με την ενθάρρυνση του παιδιού να συμμετέχει σε ψυχοκινητικές δραστηριότητες, αποκτά θάρρος, αυτοπεποίθηση και αναζητά συντρόφους για το παιχνίδι.
- Η κοινωνική αγωγή είναι πάντα άρρηκτα συνδεδεμένη με την συναισθηματική, ηθική, θρησκευτική αγωγή. Δηλ επηρεάζονται και συμπληρώνονται μεταξύ τους.

Κοινωνικό- συναισθηματικός- ηθικός -θρησκευτικός τομέας

- Η ηθική αγωγή πηγάζει από τη συλλογική εργασία και τον καθημερινό τρόπο ζωής των παιδιών.
- Το παιδί από τη στιγμή της γέννησης του μαθαίνει να είναι υπάκουο και κάλο. Ο Piaget υποστηρίζει ότι το "κάλο" αντιπροσωπεύει τη θέληση των μεγάλων, για μεγάλο χρονικό διάστημα. Αυτό συμβαίνει επειδή τα παιδιά δεν έχουν αναπτύξει ακόμα την αυτονομία τους και την προσωπικότητα τους.
- Από μικρή ηλικία πρέπει τα παιδιά να γνωρίζουν τις σύγχρονες κοινωνικές και ηθικές αξίες. Έτσι η **Ειρήνη, η Ελευθέρια, η Δικαιοσύνη, η καταπολέμηση των φυλετικών διακρίσεων, ο σεβασμός σε ιδιαίτερες ομάδες ανθρώπων, η ισότητα των δυο φύλων**, είναι τα μηνύματα, οι αξίες που πρέπει να προσεγγίζουν τα παιδιά και οι βάσεις στις οποίες στηρίζεται η ηθική ανάπτυξη της προσχολικής αγωγής.

Κοινωνικό- συναισθηματικός- ηθικός -θρησκευτικός τομέας

- Μέσα στο χώρο της προσχολικής εκπαίδευσης αναπτύσσεται και η θρησκευτική αγωγή. Για να έρθουν τα παιδιά σε επαφή με τη θρησκευτική ζωή του τόπου μας, χρησιμοποιούνται στοιχεία από την παράδοση.
- Η έννοια της θρησκείας καθώς και οι θρησκευτικές διάφορες είναι δύσκολες και αφηρημένες για να τις κατανοήσουν τα παιδιά.
- Με την ανάπτυξη του πολιτισμού και τις μεταναστεύσεις έχουμε την παρουσία στο εκπαιδευτικό μας σύστημα μεγάλο αριθμό αλλόθρησκων παιδιών.
- Ο παιδαγωγός με κατάλληλες δραστηριότητες καλείται να παρουσιάσει τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των θρησκειών και τις διαφορές που υπάρχουν.
- Με αυτόν τον τρόπο θα μάθουν να δέχονται τα πιστεύω και τις διαφορές των αλλόθρησκων παιδιών.

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΥ

- Για να προσεγγίσουν τα παιδιά τους στόχους των παραπάνω τομέων, είναι σημαντικός ο ρόλος του παιδαγωγού. Έτσι:
  - ✓ Κύριο μέλημα του παιδαγωγού είναι να αναπτύσσει καλή επικοινωνία με τα παιδιά , να τα προσέχει και να χειρίζεται με επιτυχία την τάξη.
  - ✓ Δημιουργεί ευχάριστο περιβάλλον.
  - ✓ Προτείνει δραστηριότητες , παρέχει ποικίλο υλικό και αξιολογεί τη δυνατότητα έκφρασης και δημιουργίας κάθε παιδιού.
  - ✓ Ανάλογα με τη γνώση που θέλει κάθε φορά να μεταδώσει στο παιδί, χρησιμοποιεί τα κατάλληλα μέσα.
  - ✓ Βοηθά πάντα το παιδί να διευρύνει τις ιδέες του.